

Filosofémata a strategie filosofická

Filosofie si musí jako myšlenková disciplína osvojit jakousi základní systematickosti, založenou na logice. To ovšem neznamená, že by měla svůj cíl vidět ve vybudování nějakého vnitřně nerozporného (a zvenčí nenapadnutelného) „systému“ ve formě jakéhosi „obrazu světa“ či „názoru na svět“. Filosofické bádání se však bez přísných logických postupů neobejde, už také proto, že se na rozdíl od takových exaktních věd nemůže spoléhat na to, že eventuelní chyby se dříve nebo později vyjeví v případných ověřovacích zkouškách a experimentech (kde pak nutí vědce jednak k novým ověřováním, dále k revizi případných chyb v logickém argumentování, a posléze v nutných případech i k revizi předpokladů a celkových koncepcí a „paradigmat“). To je vcelku všeobecně známo a řada autorů se tím již dost důkladně zabývala. Co po mém soudu zůstávalo až dosud více méně stranou, jsou jakési „prvky“ systematického myšlení, jakési „semena“, která jsou sice schopna i vyklíčit v rozvíjející se „soustavu“, ale pouze za určitých příznivých podmínek. Zvláštní na celé věci je to, že tyto „prvky“ či „semena“ musíme považovat za do té míry „nedefinitivní“, že jich může být použito k budování různých, navzájem nejen odlišných, ale dokonce někdy vysloveně protichůdných systémů. Rozhodnout se pro jejich použití v určitých systematických souvislostech se musí ovšem řídit ještě něčím jiným než „vlastní“ povahou systému nebo „vlastní“ povahou oněch „prvků“. Je to totiž otázka myšlenkové strategie, kterou ve filosofii nikdy nelze pominout; logika sama nás nikdy nemůže dovést opravdu někam dál, kupředu, ale může jen lépe objasnit to, co tu sice je už přítomno, ale zatím jsme si to neuvědomili. Myšlení jako cesta nemůže a nesmí být nikdy redukováno na pouhou logiku. Kdybychom nějakým způsobem dokázali z myšlení zcela eliminovat strategickou stránku, zůstaly by nám jen jakési zlomky myšlenek, totiž právě ona „semena“, ony „prvky“, které je možno zapojit do různých kontextů (i když nikoli svévolně do kterýchkoli kontextů). A právě těmto zlomkům myšlenek, které ovšem mají jakousi vnitřní mohutnost se rozvíjet, budeme říkat „filosofémata“.

(Písek, 071226-3.)